

MILOSRĐE I DOBROČINSTVO

NAJVEĆA TAJNA MASONERIJE JE ČINITI DOBRO,
A O TOME NE GOVORITI.

Rođenje. Po rođenju ne postoji bespomoćnije biće od ljudskog. Roditelji su tu da novorođenome obezbede zadovoljenje svih životnih potreba. Odrastanjem, čovek od roditelja dobija životni oslonac i vaspitanje, emotivnu i materijalnu potporu. Društvo mu pruža šansu za socijalizaciju i sticanje obrazovanja. Čovek se uči celog svog života, odrastanjem sazreva fizički, intelektualno, emotivno i socijalno, ali koji je to trenutak kada možemo reći za nekoga da je odrastao? Proces ljudskog odrastanja je individualan. Nekome je potrebno šesnaest, nekome osamnaest godina, nekome dvadeset pet, nekome trideset pet, ali sa sigurnošću možemo reći jedno: Čovek je odrastao onog trenutka kada ono što daje prevazilazi ono što dobija. Tada život dobija novu dimenziju i kvalitet, nov smisao. On oseća kako radost davanja nadjačava radost primanja. Osim što svojoj deci daje sve ono što je dobio od roditelja, čovek i društvu stavlja na raspolaganje deo svog vremena, energije i znanja. On ostarelim roditeljima pruža svu pomoć, kao zahvalnost za brigu, ljubav i pažnju koja mu je u detinjstvu pružena. Ipak, bez obzira na životnu dob, kod svakog čoveka i dalje postoji potreba za primanjem. Ako ta potreba uveliko prevazilazi i potiskuje potrebu za davanjem, vodi nas u životno slepilo, egoizam i zlo. Ukoliko pak, postanemo svesni potrebe za davanjem i otkrijemo svu životnu radost koja iz davanja proizilazi, mi smo na putu uzvišene ljubavi i dobrote. Tamo gde se materijalne vrednosti promovišu kao dominantne, gde se pohlepa predstavlja (ili doživljava) kao ambicija, neshvatljivo je da čovek najviše doseže upravo davanjem. Tokom svog života mi dajemo porodici, Bratstvu, otadžbini. Svako od tih davanja je posebno, ali dobročinstvo i milosrđe se smatraju najuzvišenijim vidovima davanja.

Milosrđe predstavlja dobrovoljno davanje pomoći onima kojima je ona potrebna i koji ne stoje u direktnoj vezi sa davaocem takve pomoći. Milosrđe ne treba poistovećivati sa milostinjom koja se svodi na davanje siromašnima, bolesnima, unesrećenima, jer milosrđe izvorno ima znatno šire značenje. Milostinja jeste jedna od najočiglednijih pojavnih manifestacija milosrđa, pa se često pogrešno smatra da je ona osnovni smisao milosrđa, slično kao što je u pesništvu najuočljivija rima, pa neki misle da je prava samo ona pesma čiji se stihovi rimuju.

Iz latinske reči caritas, čije se prvobitno značenje odnosilo na nešto skupoceno, sveto i drago, izvedene su francuska reč charité i engleska charity, koje se odnose na milosrđe. Caritas je, sa druge strane, postao uobičajen latinski prevod za grčku reč agape, koja je u hrišćanstvu bila naziv za zajedničku trpezu za kojom su svi bili dobrodošli, predstavljajući bezgraničnu, univerzalnu, Božju ljubav. To, daleko šire poimanje reči, dato je i u hrišćanskom tripletu: ljubav, vera i nada. Međutim, ljubav u religijskom smislu nije samo osećanje, nego stav prosvetlene volje, kakav bi ljudi trebalo da gaje prema sebi i drugima, nadahnuti ljubavlju Božjom.

Pojam milosrđa, imanentan je i drugim, kako politeističkim, tako i monoteističkim religijskim zajednicama. U hebrejskom jeziku, milosrđe potiče iz korena reči koja označava majčino krilo, što ukazuje na ljubav, nežnost, požrtvovanost majke prema detetu, od njegovog začeca, pa sve do dolaska na svet. Međutim, milosrđe nije nagoniska privrženost nekog bića prema drugome, već je izraz svesne, željene dobrote. Tako se u judaizmu cedakah (bukvalno znači „pravедnost“, „poštenje“, a najčešće se koristi da označi milosrđe) odnosi na versku obavezu da se uradi ono što je ispravno i pravedno i što judaizam ističe kao ključnu komponentu duhovnog života. Hijerarhijski drugi najviši oblik cedakaha je anonimno davanje donacije nepoznatim primaocima, dok je prvi najviši oblik davanje poklona, zajma ili uspostavljanje partnerstva koje ima za cilj da primalac može da nastavi da živi samostalno, umesto da živi na račun drugih. Za razliku od filantropije i milosrđa, koji su potpuno dobrovoljni, cedakah se vidi kao verska obaveza koja mora biti izvršena bez obzira na finansijski položaj davaoca.

U islamu, milost se naziva zakat i jedan je od pet stubova islama. Očekuje se da svi pripadnici islamske vere koji imaju finansijska sredstva daju određenu sumu novca ili robe onima kojima su oni potrebni. U određenim državama, praksa prikupljanja novca je na dobrovoljnoj osnovi, dok je u drugim definisana zakonima i sprovodi se od strane samih državnih institucija.

U srpskom jeziku, reč milosrđe je složenica, koja daje možda i najsveobuhvatniji smisao ovog pojma – milosrdna osoba je osoba milog srca, plemenita, viteških manira, biće koje se u svakoj životnoj prilici rukovodi najuzvišenijim principima. Milosrđe je u srednjovekovnoj Srbiji, govore zapisi iz tog vremena, bilo uzdignuto na najviši državni nivo, jer su vladari odvajali silne svote novca i darivali crkve i manastire velikim posedima, između ostalog i zarad pomoći bolesnima i siromašnima koji su u ogromnom broju, čak i iz okolnih država, dolazili u tadašnju Srbiju tražeći spas. Tokom turske vladavine, na prostorima Balkana prihvaćena su još dva, naizgled slična pojma, sevap i atar, koji su imali za cilj da artikulišu ljudsku dobrotu, s tim što je akcenat pojma atar na dobroti, koja predstavlja činidbu čoveku, a sevap na dobrom delu, koje se čini kao božansko dobro.

Kada je u pitanju emocionalna povezanost ljudi u društvu, postoji jedno pravilo: što se teže živi, to su ljudi čvršće povezani, a što je život lagodniji i bogatiji, to su veze između ljudi manje čvrste, a ljudi emocionalno udaljeniji. U sredinama sa razvijenim mas-medijima i potrošačkom kulturom, danas reč ljubav sve više označava samo ono što se dešava između dvoje ljudi i neretko se svodi na erotsku ljubav. Pri tome se ostavljaju po strani sva druga značenja koja se odnose na empatiju i ljubav prema drugim ljudima, poznatim i nepoznatim. Stvari se menjaju kada se dogode prirodne katastrofe, ratovi i druge velike nesreće. Tada nečija tragična sudbina postaje nešto što nas se lično tiče jer bi mogla da se dogodi, ili se događa, nama ili našima. Tek kada u sudbini drugog vidimo svoju moguću sudbinu, tek tada nam drugi postaje važan, kao što nam postaju važna i njegova osećanja. Tek tada se javljaju saosećanje, sažaljenje, samilost i milosrđe. Nama postaje teško zato što vidimo da je drugom teško. Ali, „u dobru je lako dobar biti, na muci se poznaju junaci.“ kaže Petar II Petrović Njegoš.

Biti milosrdan prema drugome je čin dobročinstva motivisan čovekoljubljem davaoca, ali dobročinstvo je daleko širi pojam od milosrđa. Reč dobročinstvo je jasna složenica, nastala spajanjem reči dobro i činiti. Dobročinstvo je više od vrline. To je životni moto, način življenja, sistem vrednosti. Dobročinstvo se ne ograničava na pomoć nepoznatima i unesrećenima. Dobročinitelj jeste pun ljubavi za drugoga, ali su nam često najveći dobročinitelji upravo oni koji nas ponekad izgrde, čija nam kritika pomaže i čini nas boljima. Odnos milosrđa i dobročinstva možda najbolje opisuje stara izreka koja kaže da smo gladnoga kome poklonimo ribu nahranili za jedan dan, a ukoliko ga naučimo da je sam lovi, nahranili smo ga za čitav život. Čovek kojem se solidarno pomogne da sam sebi obezbedi egzistenciju razvija samopoštovanje i dostojanstvo, dok onaj koji živi samo od pomoći milosrdnih, samog sebe vidi kao manje vrednog. Mi mu s našom humanitarnom pomoći možda pomažemo da preživi, ali ne i da dostojanstveno živi i postane ravnopravan član zajednice.

KAKVA JE U TOME ULOGA SLOBODNOG ZIDARSTVA?

Čovekoljublje i dobročinstvo se nalaze u srcu svakog Slobodnog zidara, koji, kada se radi o dobročinstvu, ne pravi razliku između Slobodnih zidara i profanih. Podatak da je u Slobodnom zidarstvu prvi odbor za dobročinstvo ustanovljen još 1724. godine jasno o tome svedoči.

Naša učenja se odvijaju na Svetlu, ali je uprkos tome, Slobodno zidarstvo oduvek bilo pod raznim pritiscima. Mnoga Braća se pitaju kako da preduprede neistine o Bratstvu. Van svake sumnje, najbolji način je da ličnim primerom i primerom koji Bratstvo daje iz dana u dan, pokazujemo svetu da živimo u skladu sa načelima Reda koji volimo i kome smo se zakleli na vernost, a jedno od tih načela, možda i najveće od svih jeste dobročinstvo.

Rad Braće Lože „Istina“, pročitana na Radu koji je održan 27.4.2013. G.I.S., povodom bratimljenja Lože „Istina“ sa Ložama „Piero dela Frančeska“ iz Areca i „Vera Kroće“ iz Kana